

การพัฒนาแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิด การประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์

THE DEVELOPMENT OF AN EVALUATION MODEL FOR THE CHARACTERISTICS OF THE STUDENT TEACHERS QUALITY: APPLYING THE UTILITY-FOCUSED EVALUATION

เบญจวรรณ อินตะวงศ์^{1*} ปกรณ์ ประจันบาน² และศิริชัย กาญจนาวาสี³
Benjawan Intawong^{1*} Pakorn Prachanban² and Sirichai Kanjanawasee³

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok, 65000, Thailand

³Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, 10330, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: Benjawan_nu@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ เพื่อสร้าง ทดลองใช้และประเมินรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นิสิต/นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 615 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบ วัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ 2 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ และแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครู และแบบประเมินทักษะและความสามารถ วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ค่าความยาก (Difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สร้างเกณฑ์ปกติชนิดคะแนน T ปกติ และหาคะแนนจุดตัดโดยวิธีของอีเบล

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้ 13 ตัวชี้วัด องค์ประกอบด้านจิตวิญญาณความเป็นครู 3 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบด้าน ทักษะและความสามารถ 11 ตัวชี้วัด 2) รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิด การประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และการให้ข้อมูลย้อนกลับ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า นิสิต/นักศึกษา ที่สอบผ่านตามคะแนนจุดตัดด้าน ความรู้ ร้อยละ 71.88 ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ร้อยละ 100 และด้านทักษะและความสามารถ ร้อยละ 93.75 4) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบการประเมินมีความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และ ความถูกต้อง

คำสำคัญ: นิสิตครูคุณภาพ การประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์

Abstract

The purpose of this research was studying on factors and indicators the characteristics of the student teachers quality, constructing the evaluation model, trying out the evaluation model and summative evaluating of the evaluation model. The samples were the 615 student teachers in Faculty of Education from the multistage random sampling method. The skill measurement instruments of the student teachers quality were shown in three types: a Knowledge test, Spiritual Teacher Evaluation form and Skill and Ability Evaluation form. The content validity, difficulty index, discrimination index, reliability, constructs validity, normal distribution T - Score and cut-Scores were analyzed.

The results of this research were as: the characteristics of the student teachers quality composed of 3 factors; Knowledge 13 indicators, Spiritual Teacher 3 indicators, and Skill and Ability 11 indicators. The evaluation model for the characteristics of the student teachers quality by applying the utilization-focused evaluation was consisted of 4 steps: input, process, output and feedback. The results of the trying out revealed that The number of students passing the Knowledge cut- Scores, Spiritual Teacher cut- Scores and Skill and Ability cut- Scores were 71.88%, 100% and 93.75. The results of summative evaluating of the evaluation model found that it was well qualified with propriety, utility, feasibility and accuracy.

Keywords: The Characteristics of the Student Teachers Quality, the Utilization-Focused Evaluation

บทนำ

คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นหน่วยงานขององค์การการเรียนรู้ที่ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู ซึ่งมีหลักสูตรการเรียนและจุดเน้นที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถาบัน ซึ่ง Chinnawong (2007, pp.18-19) ได้กล่าวถึงจุดอ่อนที่เกิดขึ้นกับระบบการผลิตและการคัดเลือกนักเรียนเข้ามศึกษาในระบบวิชาชีพครูของไทยในปัจจุบันว่ามีอยู่หลายประการ ที่สำคัญคือ ไม่มีหลักประกันด้านคุณภาพเลยว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะมีคุณภาพในระดับใด และนอกจากนี้ ยังพบว่า มีหลายสถาบันการผลิตครูที่ผลิตครูไม่สนองตอบความต้องการของการปฏิรูปการศึกษา หลักสูตรของคณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีปัญหามากมาย เช่น เนื้อหาไม่เข้มข้นมากพอรวมทั้งกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ได้ส่งเสริมให้เตรียมคนเพื่อไปประกอบวิชาชีพครูได้อย่างมืออาชีพ ขาดเทคนิค วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้ปรับเปลี่ยนแนวทางและพัฒนากระบวนการผลิตครูในหลายรูปแบบ อาทิเช่น การให้ทุนสนับสนุนบัณฑิตจากสาขาอื่นที่มีใช้สาขาการศึกษาเข้ามเรียนวิชาชีพครูต่อยอด 2 ปี ตามสาขาขาดแคลนเพื่อให้ได้วุฒิปริญญาโท (ค.ม., กศ.ม., ศษ.ม.) หรือการให้ทุนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเข้ามเรียนหลักสูตรครู 5 ปี ตามสาขาขาดแคลนเพื่อให้ได้วุฒิปริญญาตรี (ค.บ., กศ.บ., ศษ.บ.) (Chinnawong, 2007, p.21) แต่การดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวก็ไม่มีหลักประกันได้เลยว่านิสิตครูที่จบออกมามีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครูที่มีคุณภาพหรือไม่ ประกอบกับแนวปฏิบัติในการออกไปประกอบวิชาชีพครูของครูสภา ซึ่งนิสิตผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่ครูสภาให้การรับรอง จะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูหลังจบการศึกษาทันที โดยไม่ได้ประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตครูเป็น

รายบุคคล ทั้งนี้ล่าสุดครูสภาเองก็มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการออกแบบประกอบวิชาชีพครูให้แก่บัณฑิตครูที่สำเร็จการศึกษา โดยมีสาระสำคัญ คือ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการเกี่ยวกับเกณฑ์การรับรองปริญญารูปแบบใหม่ คือ นักศึกษาที่จบปริญญาตรีสาขาดังกล่าวจะยังไม่ได้รับใบประกอบวิชาชีพครูโดยอัตโนมัติเหมือนที่ผ่านมาแต่ต้องสอบรับใบอนุญาตโดยเป็นการทดสอบความสามารถว่าเป็นครูได้หรือไม่ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของวิชาชีพครูที่ต้องการตรวจสอบและดูแลคุณภาพวิชาชีพอย่างเข้มข้น แต่ก็อาจเป็นภาระของสถาบันการศึกษาและผู้เรียนที่ต้องการเข้าสู่วิชาชีพครู ที่จะต้องมีความสนใจตั้งใจ และมีการเตรียมตัวมากขึ้น โดยแนวทางการสอบใบประกอบวิชาชีพครูดังกล่าวจะใช้กับผู้เข้าเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 เป็นต้นไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถาบันการผลิตบัณฑิตครูหรือคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรต้องมีการดำเนินการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตบัณฑิต เพื่อเป็นการตรวจสอบ ควบคุมและการประกันคุณภาพว่าบัณฑิตครูที่ผลิตออกไปนั้นจะเป็นครูที่มีคุณภาพในสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวนิสิตครูแต่ละคน ทั้งนี้ ผลของการประเมินจะมีคุณค่าและคุณประโยชน์หากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ นำผลการประเมินไปใช้เพื่อวางแผน พัฒนา ปรับปรุงระบบการผลิตครู และนอกจากนี้ ตัวนิสิตเองยังใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อทำให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง นำไปสู่การแก้ไข พัฒนา และปรับปรุงตนเองต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ที่ใช้กับการประเมินโครงการมาประยุกต์ใช้ในการประเมินบุคคล โดยนำหลักการและจุดเด่นของแนวคิดนี้มาใช้ กล่าวคือ การระบุผู้ใช้ประโยชน์ เพื่อร่วมกำหนดประเด็นการประเมิน การออกแบบการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ รวมถึงผู้ใช้ประโยชน์นั้นต้องเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการประเมินคุณลักษณะนิสิตครู เป็นผู้ที่เห็นความสำคัญของการประเมินและมีศักยภาพในการนำผลการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ขึ้น ซึ่งคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สามารถนำไปใช้ในการประเมินคุณลักษณะนิสิตครู ทั้งนี้สารสนเทศที่ได้จะเป็นคะแนนและระดับคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพทั้งรายบุคคลและในภาพรวม เพื่อที่ผู้ใช้ประโยชน์หลักของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จะนำสารสนเทศดังกล่าวไปใช้ในการวางแผน เพื่อส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง นิสิต ซึ่งเป็นการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตบัณฑิต เพื่อเป็นการตรวจสอบ ควบคุมและการประกันคุณภาพบัณฑิตครู ของสถาบันการผลิตบัณฑิตครูหรือคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์
4. เพื่อประเมินรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพจากซึ่งได้ระบุไว้ตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับครู กฎหมาย มาตรฐานวิชาชีพครู คุณลักษณะบัณฑิต หลักสูตรการศึกษาในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนิสิตครู โครงการผลิตครูคุณภาพ (โครงการเพชรในตม โครงการคุรุทายาท โครงการครูพันธุ์ใหม่ และโครงการครู สควค.) และคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21

2. กำหนดผู้เชี่ยวชาญ ให้ครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งระบบ จำนวน 11 ท่านประกอบไปด้วย 1) ผู้บริหารการศึกษา 2) ผู้บริหารคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จากนั้นนัดหมายเพื่อให้สัมภาษณ์และให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติมองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ

3. ปรับปรุง เพิ่มเติม องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ

4. ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order Confirmatory Factor Analysis)

5. กำหนดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน จากนั้นวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median)

6. สร้างแบบวัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครู และแบบประเมินทักษะและความสามารถ มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

7. หาคุณภาพแบบวัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ

7.1 การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และคัดเลือกข้อคำถามและข้อสอบที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

7.2 การทดลองใช้ (Tryout) แบบวัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ครั้งที่ 1 กับนิสิต/นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination: r) โดยใช้สูตร Item Total Correlation

7.3 การทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนิสิต/นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 615 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

7.4 คัดเลือกแบบทดสอบวัดความรู้ที่มีค่าความยากระหว่าง 0.2 ถึง 0.8 และแบบทดสอบและแบบประเมินที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็นค่าบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งถือเป็นข้อคำถามที่มีคุณภาพ และมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

8. หาเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนนคุณลักษณะนิสิตครูแต่ละองค์ประกอบ โดยใช้วิธีการสร้างเกณฑ์ปกติชนิดคะแนน T ปกติ และหาคะแนนจุดตัดโดยวิธีของอีเบล

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์

1. ศึกษาแนวคิดที่นำมาใช้ในการยกร่างรูปแบบ ได้แก่ แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุผู้ใช้ประโยชน์ 2) การออกแบบการประเมิน 3) การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูล 6) การใช้ประโยชน์จากผลประเมิน 7) การอำนวยความสะดวกในการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ และ 8) การรายงานผลการประเมินแก่ผู้ใช้ผลการประเมิน และแนวคิดวิธีการเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า (input) 2) กระบวนการ (process) 3) ผลผลิต (Output) 4) ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) จากนั้นดำเนินการยกร่างรูปแบบ

2. เสนอร่างรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้การประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน เพื่อประเมินรูปแบบในด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง รวมถึงพิจารณาชี้แนะ แก้ไขปรับปรุงรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range: IR) และปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์

ผู้วิจัยทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ กับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 128 คน โดยดำเนินการตามรูปแบบ ดังนี้

1. ระบุผู้ใช้ประโยชน์หลัก โดยคณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นผู้ใช้ประโยชน์หลักท่านแรก จากนั้นท่านดำเนินการคัดเลือกผู้ใช้ประโยชน์หลักโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Selection)

2. ประชุมปรึกษา วางแผนการประเมิน และจัดทำปฏิทินการประเมิน ระหว่างผู้วิจัยกับ ผู้ใช้ประโยชน์หลัก และนัดหมายวันเวลาก่อนดำเนินการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ รวมเวลาทั้งสิ้น 15 วัน

3. ผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือ ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความรู้ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 150 ข้อ คะแนนเต็ม 150 คะแนน 2) แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครู แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ 3) แบบประเมินทักษะและความสามารถ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ

4. ทำการวิเคราะห์และประเมินผลการประเมินโดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ กลุ่มสูง ปานกลาง และต่ำ จากนั้นรายงานผลการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพแก่ผู้ใช้ประโยชน์หลัก

ตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์

1. ประเมินความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย ผู้ใช้ประโยชน์หลัก อาจารย์นิเทศ และนิสิต/นักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 จำนวน 60 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

2. ประเมินแนวทางการนำผลการประเมินคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพไปใช้โดยผู้ใช้ประโยชน์หลัก โดยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ

1.1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 1 ด้านความเป็นครู ตัวชี้วัดที่ 2 ด้านปรัชญาการศึกษา ตัวชี้วัดที่ 3 ด้านภาษา วัฒนธรรม และการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 4 ด้านจิตวิทยาสำหรับครู ตัวชี้วัดที่ 5 ด้านหลักสูตร ตัวชี้วัดที่ 6 ด้านการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่ 7 ด้านการจัดการชั้นเรียน ตัวชี้วัดที่ 8 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่ 9 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่ 10 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวชี้วัดที่ 11 นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ตัวชี้วัดที่ 12 ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และตัวชี้วัดที่ 13 ด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบที่ 2 ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 14 รัก ศรัทธาและมีอุดมการณ์ในวิชาชีพ ตัวชี้วัดที่ 15 คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และตัวชี้วัดที่ 16 การเป็นแบบอย่างที่ดี และองค์ประกอบที่ 3 ด้านทักษะและความสามารถ ประกอบด้วย 11 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 17 ทักษะการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่ 18 ทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียน ตัวชี้วัดที่ 19 ทักษะการพัฒนาผู้เรียนตัวชี้วัดที่ 20 ทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ตัวชี้วัดที่ 21 ภาษา และการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 22 กระบวนการคิดและแก้ปัญหา ตัวชี้วัดที่ 23 การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม ตัวชี้วัดที่ 24 ทักษะทางเทคโนโลยี ตัวชี้วัดที่ 25 ทักษะชีวิตและอาชีพ ตัวชี้วัดที่ 26 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และตัวชี้วัดที่ 27 ทักษะการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

1.2 ผลการกำหนดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ นำเสนอในรูปอัตราส่วน ดังนี้
 1) องค์ประกอบด้านความรู้ 13 ตัวชี้วัด มีน้ำหนักตัวชี้วัด เท่ากับ 10 : 5 : 5 : 10 : 10 : 10 : 10 : 5 : 10 : 5 : 5 : 10 : 5
 2) องค์ประกอบด้านจิตวิญญาณความเป็นครู 3 ตัวชี้วัด มีน้ำหนักตัวชี้วัด เท่ากับ 40 : 30 : 30
 3) องค์ประกอบด้านทักษะและความสามารถ 11 ตัวชี้วัด มีน้ำหนักตัวชี้วัด เท่ากับ 15 : 10 : 15 : 10 : 10 : 10 : 5 : 5 : 5 : 10 : 5

1.3 ผลการสร้างและหาคุณภาพแบบวัดคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ

1.3.1 แบบทดสอบวัดความรู้ เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าระหว่าง 0.6-1.0 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง .2654-.9655 ค่าความยาก มีค่าระหว่าง 0.2250-0.8000 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบจำแนกตามตัวชี้วัด ทั้ง 13 ตัวชี้วัด มีค่าระหว่าง .7982 - .9074 และมีความตรงเชิงโครงสร้าง

1.3.2 แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นแบบประเมินแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าระหว่าง 0.6-1.0 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง .3159-.7744 ค่าความเชื่อมั่นของทั้ง 3 ตัวชี้วัด มีค่าระหว่าง .9319 - .9481 และมีความตรงเชิงโครงสร้าง

1.3.3 แบบประเมินทักษะและความสามารถ เป็นแบบประเมินแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าระหว่าง 0.6 - 1.0 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง .3348 - .7525 ค่าความเชื่อมั่นของทั้ง 11 ตัวชี้วัด มีค่าระหว่าง .8975 - .9583 และมีความตรงเชิงโครงสร้าง

1.4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดคุณลักษณะนิสัยครูคุณภาพ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 252.28 (df=242, P = 0.311) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.95 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ(RMR) เท่ากับ 0.19

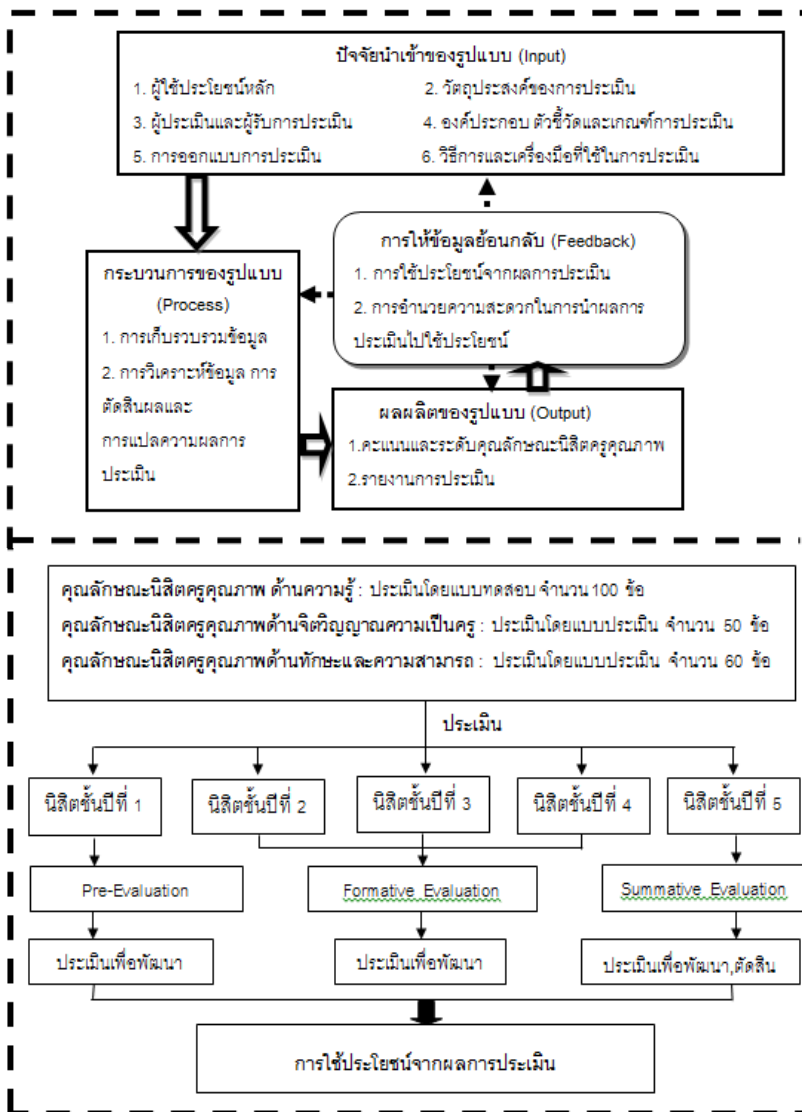
ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.008 ส่งผลให้ตัวแปรแฝงที่เป็นองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.94-1.31 และ ตัวแปรแฝง (องค์ประกอบย่อย) และตัวแปรสังเกตได้ (ตัวชี้วัด) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.50 - 1.72 แสดงได้ว่า โมเดลการวัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ มีความตรงเชิงโครงสร้าง

1.5 ผลการสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ในรูปของคะแนนที่ปกติ และคะแนนดิบ และคะแนนจุดตัด นำเสนอดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ และคะแนนจุดตัด

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ (คะแนนเต็ม)	คะแนนที่ปกติ	คะแนนดิบ	ระดับ	คะแนนจุดตัด	
					คะแนน	ร้อยละ
ความรู้	100 (100)	T39 ลงมา	28 คะแนนลงมา	ต่ำ	50	50
		T40 – T60	29 - 63 คะแนน	ปานกลาง		
		T 61 ขึ้นไป	64 คะแนนขึ้นไป	สูง		
จิตวิญญาณ ความเป็นครู	50 (250)	T41 ลงมา	205 คะแนนลงมา	ต่ำ	175	70
		T42 – T59	206 - 238 คะแนน	ปานกลาง		
		T 60 ขึ้นไป	239 คะแนนขึ้นไป	สูง		
ทักษะและ ความสามารถ	60 (300)	T41 ลงมา	218 คะแนนลงมา	ต่ำ	180	60
		T42 – T59	219 - 269 คะแนน	ปานกลาง		
		T 60 ขึ้นไป	270 คะแนนขึ้นไป	สูง		

2. ผลการสร้างรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ ดังนี้

2.1 ป้อนข้อมูลเข้าของรูปแบบ

2.1.1 ผู้ใช้ประโยชน์หลัก ดำเนินการคัดเลือกผู้ใช้ประโยชน์หลักโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Selection) ซึ่งเป็นการคัดเลือกผู้ใช้ประโยชน์หลักจากการแนะนำกันต่อ ประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ ผู้บริหารคณะ ระดับหลักสูตร และระดับรายวิชา

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนานิสิต/นักศึกษา และประเมินเพื่อตัดสินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพในแต่ละด้านของนิสิต/นักศึกษา

2.1.3 ผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน ผู้ประเมิน ได้แก่ ประกอบด้วย กรรมการหรืออนุกรรมการที่ผู้ใช้ประโยชน์หลักแต่งตั้งให้ดำเนินการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพของนิสิต/นักศึกษา ผู้รับการประเมิน คือ นิสิต/นักศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

2.1.4 องค์ประกอบ ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะ นิสิตครูคุณภาพประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด เกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็นเกณฑ์ปกติ และคะแนน จุดตัด ดังตาราง 1

2.1.5 การออกแบบการประเมิน เครื่องมือและวิธีการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ นำเสนอดังตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 การออกแบบการประเมิน เครื่องมือและวิธีการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ

องค์ประกอบ	เครื่องมือ	วิธีการประเมิน	การตรวจให้คะแนน
1. ความรู้	แบบทดสอบ จำนวน 100 ข้อ	นิสิตทำแบบทดสอบโดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง	ถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนน
2. จิตวิญญาณความเป็นครู	แบบประเมิน จำนวน 50 ข้อ	อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง และนิสิตประเมินนิสิตแต่ละคน	ผู้ประเมิน 3 คนให้คะแนนแบบ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และหา คะแนนภาพรวมโดยใช้ค่ามัธยฐาน
3. ทักษะและความสามารถ	แบบประเมิน จำนวน 60 ข้อ		

2.2 กระบวนการของรูปแบบ

2.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 1) การวางแผนการประเมิน โดยติดต่อหาบาทมผู้บริหารคณะที่จะประเมินชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ ประโยชน์ของการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ ประโยชน์ รวมถึงชี้แจงผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน เพื่อให้ทราบวิธีการประเมิน 2) การประเมินคุณลักษณะนิสิตครู คุณภาพ องค์ประกอบด้านความรู้ โดยคณะนิเทศหมายนิสิต/นักศึกษา เพื่อทำแบบทดสอบฉบับที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง 3) การประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู และด้าน ทักษะและความสามารถ แจกแบบประเมินให้นิสิต 3 ชุดเพื่อให้คณะกรรมการ หรืออนุกรรมการประเมินที่ มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง และนิสิตประเมินตนเอง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมแบบประเมินคืนภายใน 2 สัปดาห์ ซึ่งนิสิตแต่ละคนเป็นผู้เก็บรวบรวมส่งคืนคณะ

2.2.2 การวิเคราะห์และการตัดสินผลการประเมิน ดำเนินการ ดังนี้ 1) ตรวจให้คะแนนจาก แบบทดสอบวัดความรู้ โดยถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนน รวมคะแนนเป็นรายบุคคล และเทียบเกณฑ์การแปล ผล 2) วิเคราะห์ค่ามัธยฐานจากแบบประเมินด้านจิตวิญญาณความเป็นครู และด้านทักษะและความสามารถ ทั้ง 3 ชุด ซึ่งอาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง และตัวนิสิตประเมินตนเอง รวมคะแนนรายบุคคล และเทียบเกณฑ์การ แปลผลคะแนน 2 ลักษณะ คือ แบบอิงกลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มสูง ปานกลาง และต่ำ แบบอิงเกณฑ์ คือ การเปรียบ เทียบกับคะแนนจุดตัดในแต่ละองค์ประกอบ

2.3 ผลผลิตของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) คะแนนและระดับคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ซึ่งนำเสนอทั้งคะแนนและผลการประเมินรายบุคคล จำแนกตามองค์ประกอบและในภาพรวม คะแนนและผลการ ประเมินในภาพรวมจำแนกตามองค์ประกอบและในภาพรวม 2) รายงานผลการประเมินแก่ผู้ใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการประเมิน องค์ประกอบ ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ เครื่องมือประเมินและคุณภาพของเครื่องมือ และคะแนนและระดับคุณลักษณะนิสิตครู คุณภาพรายบุคคล และภาพรวม แต่ละองค์ประกอบ

2.4 การให้ข้อมูลย้อนกลับ ประกอบด้วย

2.4.1 การใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน โดยนำเสนอผลการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพจากขั้นตอนวิเคราะห์และการตัดสินผลการประเมินให้แก่ผู้ใช้ประโยชน์เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนานิสิต/นักศึกษาต่อไป

2.4.2 การอำนวยความสะดวกในการนำผลการประเมินไปใช้โดยผู้ใช้ประโยชน์หลัก โดยผู้วิจัยร่วมวางแผน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้ใช้ประโยชน์หลักและผู้เกี่ยวข้อง ติดต่อประสานงาน และอำนวยความสะดวกทุกด้านที่สามารถทำได้ ได้แก่ ร่วมประชุมวางแผนเพื่อเตรียมการประเมิน จัดเตรียมคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินสำหรับผู้ใช้ประโยชน์หลัก จัดเตรียมเครื่องมือในการประเมิน เตรียมการประเมินร่วมกับผู้ใช้ประโยชน์หลัก วิเคราะห์ และนำเสนอรายงานผลคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ต่อผู้ใช้ประโยชน์หลัก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพโดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ พบว่า องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านจิตวิญญาณความเป็นครู และองค์ประกอบด้านทักษะและความสามารถ มีคะแนนร้อยละ 50.44, 86.70 และ 82.20 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ

4. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพโดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์

4.1 ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ โดยผู้ประเมิน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ รายงานผลการประเมินชัดเจนตรงความต้องการ มีการนัดหมาย ชี้แจง และประสานงานก่อนการประเมิน และแบบวัดและเกณฑ์การประเมินมีความน่าเชื่อถือ

4.2 ผลการประเมินแนวทางการนำผลการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพไปใช้

4.2.1 ผู้ใช้ประโยชน์หลักระดับผู้บริหารคณะและระดับหลักสูตร จะนำผลการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การจัดทำโครงการเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ การจัดกิจกรรมภาคฤดูร้อนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และการปรับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4.2.2 ผู้ใช้ประโยชน์หลักระดับระดับหลักสูตรและระดับรายวิชา จำนำผลการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพไปใช้ ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตร โดยมีการเพิ่มเติมเนื้อหาให้เข้มข้น ในตัวชี้วัดที่มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่ง ได้แก่ ด้านปรัชญาการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านประกันคุณภาพการศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) จัดทำโครงการพิเศษเพื่อสนับสนุนให้นิสิตครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู ส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ความเป็นครู เช่น โครงการชมรมอาสาพัฒนาชนบท โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นครู เป็นต้น 3) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานิสิตให้มีทักษะในด้านต่างๆ และมีการสร้างเครือข่ายระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา นิสิตในวิชาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู และองค์ประกอบที่ 3 ด้านทักษะและความสามารถ ประกอบด้วย 11 ตัวชี้วัด ทั้งนี้

เนื่องมาจากคุณลักษณะครูคุณภาพนั้นเป็นคุณลักษณะในตัวบุคคล ซึ่งการที่บุคคลจะเป็นคนที่มีคุณภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุคประกอบที่ครบสมบูรณ์ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย การเป็นผู้ที่มีความรู้ในเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ มีทักษะและความสามารถที่สำคัญ ตลอดจนการเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเชื่อศรัทธาในตนเองและวิชาชีพ ตลอดจนเป็นผู้ที่ประพฤติตนเหมาะสมดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ว่า “...ครูที่แท้จริงนั้นต้องเป็นผู้ทำแต่ความดี คือต้องหมั่นขยันและอดสาหะพากเพียรต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่น อดทน และอดกลั้น สำนวณระวังความประพฤติปฏิบัติของตน ให้อยู่ในระเบียบ แบบแผนที่ดีงาม รวมทั้งต้องซื่อสัตย์ รักษาความจริงใจวางใจเป็นกลางไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ...” (Ministry of Education, 2009) และนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของบุคคลต่างๆ กล่าวคือ ครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (Jeamponk, 2000) เป็นผู้ประพฤติตน ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู (Pongpaibool, 2001) เป็นตัวอย่างที่ดีต่อศิษย์ (Kaewdaeng, 2000) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pokeaw (2004) ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะและความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของครูในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2547-2557) โดยการศึกษาคุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความรู้ความสามารถ และงานวิจัยของ Ruamchat (2005) ทำการศึกษาเรื่องอนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559) ซึ่งได้ศึกษาองค์ประกอบด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ ด้านคุณลักษณะความเป็นครู และการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ngamyang (2004) ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะครูที่ดีของครู-อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านความรู้ ด้านการสอน ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ และด้านการพัฒนา

2. จากผลการวิจัย ที่พบว่า รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และการให้ข้อมูลย้อนกลับ รูปแบบการประเมินนี้มีจุดเด่น คือ สามารถให้สารสนเทศที่ตรงความต้องการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้ประโยชน์หลัก ซึ่งผลของการประเมินจะมีคุณค่าและคุณประโยชน์นั้นย่อมขึ้นอยู่กับว่าสารสนเทศที่ได้ตรงตามความต้องการใช้ประโยชน์ หรือไม่เพียงไร ซึ่งสอดคล้องกับ Kanjanawasee (2007) ที่กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการประเมินอยู่ที่การดำเนินการให้ได้ผลการประเมินที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน และ Buosont (2007) ที่กล่าวว่า แนวทางการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์เป็นการประเมินที่มีทิศทางชัดเจนในการมุ่งสร้างความมั่นใจว่าผลการประเมินจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างแท้จริงในการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งรูปแบบการประเมินนี้คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สามารถนำไปใช้ในการประเมินคุณลักษณะนิสิตครู เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวนิสิตครูแต่ละคน นำไปสู่การวางแผน พัฒนา ปรับปรุงระบบการผลิตครู และนอกจากนี้ตัวนิสิตเองยังใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อทำให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง นำไปสู่การแก้ไข พัฒนา และปรับปรุงตนเองต่อไป

3. จากผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์กับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2558 ซึ่งการดำเนินการนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในรูปแบบทุกขั้นตอนโดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้ในรูปแบบการประเมิน ร่วมกับอาจารย์ ที่ปรึกษาระบบผู้ให้ประโยชน์หลักเพื่อให้ครอบคลุม การศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน การออกแบบการประเมินที่เหมาะสม การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน รวมถึงการกำหนดผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน จากนั้นจึงดำเนินการวางแผนและประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์

ตัดสินผลและแปลความหมาย จึงทำให้ได้ผลการประเมินดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเขียนรายงานผลการประเมินเสนอต่อผู้ใช้ประโยชน์หลักเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนของการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ ตามแนวคิดของ Patton (2008, pp.568-569) ที่แสดงผังไหลของการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุผู้ใช้ประโยชน์ 2) การออกแบบการประเมิน 3) การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูล 6) การใช้ประโยชน์จากผลประเมิน 7) การอำนวยความสะดวกในการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ และ 8) การรายงานผลการประเมินแก่ผู้ใช้ผลการประเมิน

4. จากผลการประเมินรูปแบบการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ จากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ที่พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ รายงานผลการประเมินชัดเจนตรงความต้องการ รองลงมา ได้แก่ การนัดหมาย ชัดแจ้ง และประสานงานก่อนการประเมิน และแบบวัดและเกณฑ์การประเมินมีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบผู้วิจัยได้หารือกับผู้ที่ใช้ประโยชน์หลักเกี่ยวกับความต้องการในการนำเสนอผลการประเมิน รวมถึงการชี้แจงให้เห็นถึงกระบวนการในการสร้างแบบวัด การหาคุณภาพ และเกณฑ์การแปลผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทราบ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ได้ผลการประเมินดังกล่าวข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามหลักการของแนวคิดการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ที่กล่าวไว้ว่า นักการประเมินแบบมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าใครคือผู้ใช้ผลการประเมินหรือผู้ใช้ประโยชน์หลัก (Primary User) และผู้ใช้ผลการประเมินนั้นต้องการนำผลการประเมินไปใช้ทำอะไร ภายใต้หลักการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์และการนำไปใช้จริง ดังนั้น นักประเมินจึงต้องอำนวยความสะดวกและออกแบบการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโดยคำนึงถึงผลที่จะได้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์โดยผู้ใช้อย่างมากที่สุด นั้นหมายความว่าผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินจะต้องเป็นผู้ที่สามารถระบุประเด็นที่ต้องการทราบผลประเมิน สามารถบอกได้ว่าจะนำผลการประเมินดังกล่าวไปใช้ในแง่มุมใดบ้างได้อย่างชัดเจน และต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการนำผลการประเมินไปใช้ได้อย่างแท้จริง (Patton, 2008, p.37)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบวัดที่ใช้ในการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ จำแนกเป็น 2 หมวดหมู่ ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ และแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครู และคุณลักษณะด้านทักษะและความสามารถในการนำแบบทดสอบความรู้ไปใช้ ควรใช้วิธีการจัดสอบ และผู้ดำเนินการทดสอบควรอธิบายขั้นตอนในการทำข้อสอบและกำหนดระยะเวลาในการสอบให้ชัดเจนเพื่อจะได้ไม่เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการสอบ ส่วนแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูและทักษะและความสามารถ ควรแต่งตั้งผู้ประเมินให้ชัดเจน และดำเนินการประเมินนิสิต/นักศึกษารายบุคคล โดยกำหนดระยะเวลาการประเมินให้ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 การแปลความหมายผลการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์การแปลผลแบบอิงกลุ่ม (เกณฑ์ปกติ) ซึ่งจะแบ่งนิสิตออกเป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ และเกณฑ์การแปลผลแบบอิงเกณฑ์ (คะแนนจุดตัด) ซึ่งเป็นคะแนนขั้นต่ำในการพิจารณาการผ่านหรือไม่ผ่าน ซึ่งในการนำไปใช้นั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ประโยชน์หลักเป็นสำคัญ หากผู้ใช้ประโยชน์หลักมีความประสงค์ที่จะพัฒนานิสิต/นักศึกษาแต่ละกลุ่มด้วยกิจกรรม หรือหลักสูตรที่แตกต่างกัน

ก็ควรใช้เกณฑ์การแปลผลแบบอิงกลุ่ม แต่หากผู้ใช้ประโยชน์ต้องการตัดสินว่านิสิตผ่านหรือไม่ผ่าน มีหรือไม่มีคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพ ก็ควรใช้เกณฑ์การแปลผลแบบอิงเกณฑ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 วิธีการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูคุณภาพในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการให้นิสิต/นักศึกษาทำข้อสอบวัดความรู้โดยการทำในกระดาษคำตอบ ส่วนการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูและทักษะความสามารถ เป็นการประเมินโดยคณะกรรมการประเมิน โดยใช้แบบประเมินซึ่งเป็นกระดาษเช่นกัน หากมีการพัฒนาวิธีการประเมินโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้เป็นการลดภาระที่จะต้องจัดเตรียมแบบทดสอบ และแบบประเมินได้

2.2 การวิจัยครั้งนี้ กำหนดวิธีการประเมินคุณลักษณะนิสิตครูด้านจิตวิญญาณความเป็นครูและทักษะความสามารถ โดยกรรมการประเมิน 3 ท่าน ซึ่งหากจะปรับวิธีการประเมิน แต่ให้ได้คะแนนที่มีความตรงเช่นเดิม จะเป็นการลดภาระในด้านบุคลากร และภาระในการจัดเตรียมแบบประเมินได้

References

- Buosonte, R. (2007). *Direction and area of evaluation*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Chinnawong, W. (2007). The new paradigm of teacher invention. *Journal of Academic*, 10, 18-23. (in Thai)
- Jeamponk, P. (2000). *Teacher development to improve educational quality*. *Journal of Academic*, 10, 27. (in Thai)
- Kaewdaeng, R. (2000). *Thai education revolution*. Bangkok: Matichon. (in Thai)
- Kanjanawasee, S. (2007). *Theory of evaluation*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Micheal Quinn Patton. (2008). *Utilization-focused evaluation* (4th ed.). SAGE United State: Publications.
- Ministry of Education. (2009). *Teachers performance treatise*. Bangkok: Chumnum Sahakorn. (in Thai).
- Ngamyang, S. (2004). *The excellent teachers characteristics of polytechnic college, institute of vocation: central region 1 and 5* (Master thesis). Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Pongpaibool, P. (2001). *Teacher Profession*. *Withayajarn*, 4, 7. (in Thai).
- Pokeaw, S. (2004). *The desirable characteristics and ability of Thai teachers in the next decade (2004-2014)* (Master thesis). Maha Sarakham: Mahasarakham University. (in Thai).
- Ruamchat, C. (2005). *The image of teaching profession curriculum in the next decade (2007-2016)* (Doctoral dissertation). Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)